

Oponentský posudek na magisterskou diplomovou práci

Mgr. Tereza Včelicová

KREATIVITA V SIMULTÁNNÍM TLUMOČENÍ

Creativity in Simultaneous Interpreting

UK FF ÚTRL Praha, leden 2016

Diplomová práce Terezy Včelicové má charakter teoreticko-empirické studie a jejím cílem bylo zabývat se kreativitou v simultánním tlumočení. Diplomantka si klade zásadní otázku, zda je tlumočení činnost tvůrčí a zda a jak můžeme kreativitu tlumočnicků definovat, zkoumat, měřit a následně kvantifikovat. Téma kreativity v tlumočení je takto v rámci diplomové magisterské práce na Ústavu translatologie FF UK zpracováváno poprvé. V tom spatřuji hlavní přínos této práce.

Diplomová práce (DP) má 76 stránek a je rozdělena do 4 hlavních kapitol a řady podkapitol. V teoretické části (s. 10-52!) diplomantka nejdříve podrobně zpracovává samotný pojem *kreativita*, původ kreativity, její vnímání a chápání v historii a napříč různými obory a oblastmi lidské činnosti. Ve svém výkladu postupuje systematicky a konzistentně. Postupně se takto dobírá až ke kreativě v translatologii (s. 32) a od s. 39 nakonec i ke kreativě v tlumočení. Zde se věnuje jak produktu, tak procesu tlumočení, kreativním transformacím a improvizacím a naopak i automatismům v tlumočení. V poslední teoretické kapitole této nepoměrně obsáhlé části DP – ve srovnání s její empirickou částí – si již připravuje půdu pro svůj experiment – zamýšlí se nad měřením kreativity, nejdříve v psychologii a pak v samotné translatologii, respektive překladech a při tlumočení.

V empirické části práce, poněkud svým rozsahem a tím i následnou analýzou a diskusí omezené (s.53-70), diplomantka popisuje tlumočnický experiment, v němž chce v praxi ověřit, zda je simultánní tlumočení skutečně kreativní činnost. Rozhoduje se pro kvantitativní /případovou/ studii a pracuje s deseti profesionálními tlumočníky z francouzštiny do češtiny. Kreativitu zkoumá z hlediska produktu na třech úrovních: lexikální, stylistické a sémantické. V rámci těchto rovin se snaží zjistit, zda jsou řešení, která tlumočníci u vybraných zkoumaných jevů aplikují, výsledkem zautomatizovaných postupů nebo kreativního přístupu. Zvolená metoda a postup diplomantky jsou inovativní. Výsledky experimentu potvrdily, že tlumočníci jsou při simultánním tlumočení kreativní, a to ve dvou zkoumaných oblastech – syntaktické a sémantické. Diplomantka to dokládá na volbě tlumočnicků mezi rutinním a kreativním řešením (tj. slova polysémická a restrukturalizace). Na lexikální úrovni se kreativní přístup k řešení problémů diplomantce na tomto vzorku deseti tlumočnicků a konkrétním tlumočeném projevu nepotvrdil. Domnívám se, že to bylo do značné míry způsobeno ne zcela vhodně zvolenými zkoumanými (až banálními) pojmy, při jejichž převodu tlumočníci spíše volí metodu nejmenšího úsilí a automatismů, aby mohli více úsilí, analýzy a pozornosti věnovat složitějším a problematičtějším úsekům.

Práce Terezy Včelicové splňuje požadavky kladené na magisterské diplomové práce. Je napsaná poctivě a samostatně, metodologicky čistě a inteligentně a přináší řadu nových a užitečných poznatků z oblasti kreativity pro další poznání fungování procesu i produktu tlumočení. Způsobem zpracování dané problematiky diplomantka prokázala, že nastudovala příslušnou odbornou literaturu, že s touto literaturou dovede velmi dobře pracovat a je schopna jednotlivé úvahy, názory a poznatky samostatně utřídit a předložit.

V této souvislosti oceňuji i rozsáhlou bibliografii k danému tématu uvedenou v závěru diplomové práce, v níž je však bohužel řada chyb u jmen některých autorů (navíc J. Levý a A.

Popovič chybně uvedeni jako spolueditoři publikace *Translators' Strategies and Creativity* z roku 1998, nesprávně jsou uvedena jména Ganascia/Galascia, Shank/Schank na s. 8, či v textu na s. 34 chybně uvedeno Šarčević/Šarčević) a někteří autoři či jejich práce, citované v textu DP, zde nejsou zmíněné vůbec (s. 52. Giles 1995? - asi Gile?).

Diplomovou práci Mgr. **Terezy Včelicové** doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **velmi dobře**. O definitivní klasifikaci rozhodne vlastní průběh obhajoby.

Prof. PhDr. Ivana Čeňková, CSc.

Praha 26. ledna 2016